

ผู้ใดเห็นปฏิจจสมุปบาท ผู้นั้นเห็นธรรม

ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็น ตถาคต ผู้ใดเห็นตถาคต ผู้นั้นเห็นปฏิจจสมุปบาท

..สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ วิหารเชตวัน อารามของท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี เขตพระนครสาวัตถี ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาแล้วตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย. ภิกษุเหล่านั้นทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า พระพุทธเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสพระพุทธพจน์นี้ว่า

ดูก่อนก่อนภิกษุทั้งหลาย เราตถาคตจักแสดง จักจำแนกปฏิจจสมุปบาทแก่พวกเธอ พวกเธอจงฟังปฏิจจสมุปบาทนั้น จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว ภิกษุเหล่านั้นทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ปฏิจจสมุปบาทเป็นไฉน ?

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะอวิชาเป็นปัจจัยจึงมีสังขาร เพราะสังขารเป็นปัจจัยจึงมีวิญญาณ เพราะวิญญาณเป็นปัจจัยจึงมีนามรูป เพราะนามรูปเป็นปัจจัยจึงมีสฬายตนะ เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัยจึงมีผัสสะ เพราะผัสสะเป็นปัจจัยจึงมีเวทนา เพราะเวทนาเป็นปัจจัยจึงมีตัณหา เพราะตัณหาเป็นปัจจัยจึงมีอุปาทาน เพราะอุปาทานเป็นปัจจัยจึงมีภพ เพราะภพเป็นปัจจัยจึงมีชาติ เพราะชาติเป็นปัจจัยจึงมีมรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัสและอุปายาส ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ทั้งหมดนี้ ย่อมมีด้วยประการอย่างนี้

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็ขรามรณะเป็นไฉน ความแก่ ภาวะของความแก่พินหลุด ผมหลุด หน้งเหี่ยวย่น ความเสื่อมแห่งอายุ ความแก่ห่อหมแห่งอินทรีย์ในหมู่มสัตว์นั้นๆ ของเหล่าสัตว์นั้นๆ นี้เรียกว่าชรา

ก็มรณะเป็นไฉน ความเคลื่อน ภาวะของความเคลื่อน ความแตกทำลาย ความหายไป มฤตยู ความตาย การทำกาละ ความทำลายแห่งชั้น ความทอดทิ้งแห่งซากศพไว้ ความขาดดินแห่งอินทรีย์ ในหมู่สัตว์ นั้นๆ ของเหล่าสัตว์นั้นๆ นี้เรียกว่า มรณะ

ก็ชาติเป็นไฉน ความเกิด ความก่อเกิด ความหยั่งลงเกิด ความบังเกิด ความเกิดโดยเฉพาะ ความปรากฏแห่งชั้น ความได้แห่งอายตนะครบ ในหมู่สัตว์นั้นๆ แห่งหมู่สัตว์นั้นๆ นี้เรียกว่าชาติ

ก็ภพเป็นไฉน ภพ 3 เหล่านี้ คือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ นี้เรียกว่าภพ

ก็อุปาทานเป็นไฉน อุปาทาน 4 เหล่านี้ คือ กามอุปาทาน ทิฏฐอุปาทาน สิล্পพตูปาทาน อัตตวาทุปาทาน นี้เรียกว่า อุปาทาน

ก็ตัณหาเป็นไฉน ตัณหา 6 หมวด เหล่านี้คือ รูปตัณหา สัทตตัณหา คันธตัณหา รสตัณหา โสรัพพิตัณหา ฐัมมาตัณหา นี้เรียกว่าตัณหา

ก็เวทนาเป็นไฉน เวทนา 6 หมวดเหล่านี้ คือ จักขุสัมผัสสชาเวทนา โสตสัมผัสสชาเวทนา ฆานสัมผัสสชาเวทนา ชิวหาสัมผัสสชาเวทนา กายสัมผัสสชาเวทนา มโนสัมผัสสชาเวทนา นี้เรียกว่า เวทนา

ก็ผัสสะเป็นไฉน ผัสสะ 6 หมวดเหล่านี้คือ จักขุสัมผัส โสตสัมผัส ฆานสัมผัส ชิวหาสัมผัส กายสัมผัส มโนสัมผัส นี้เรียกว่า ผัสสะ

ก็สฬายตนะเป็นไฉน อายตนะ 6 คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

นี้เรียกว่า สฬายตนะ

ก็นามรูปเป็นไฉน เวทนา สัญญา เจตนา ผัสสะ มนสิการ นี้เรียกว่านาม มหาภูตรูป ที่อาศัยภูตรูป 4 นี้เรียกว่ารูป สองสิ่งเรียกว่านามรูป

ก็วิญญาณเป็นไฉน วิญญาณ 6 เหล่านี้คือ จักขุวิญญาณ โสตวิญญาณ ฆานวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ กายวิญญาณ มโนวิญญาณ นี้เรียกว่า วิญญาณ

ก็สังขารเป็นไฉน สังขาร 3 เหล่านี้คือ กายสังขาร วจีสังขาร จิตตสังขาร นี้เรียกว่าสังขาร

ก็อวิชาเป็นไฉน ความไม่รู้ในทุกข์ ความไม่รู้ในเหตุเกิดทุกข์ ความไม่รู้ในความดับทุกข์ ความไม่รู้ในปฏิบัติ ทำให้ถึงความดับทุกข์ นี้เรียกว่า อวิชา

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

เพราะอวิชาเป็นปัจจัยจึงมีสังขาร

เพราะสังขารเป็นปัจจัยจึงมีวิญญาณ

เพราะวิญญาณเป็นปัจจัยจึงมีนามรูป

เพราะนามรูปเป็นปัจจัยจึงมีสฬายตนะ

เพราะสฬายตนะเป็นปัจจัยจึงมีผัสสะ

เพราะผัสสะเป็นปัจจัยจึงมีเวทนา

เพราะเวทนาเป็นปัจจัยจึงมีตัณหา

เพราะตัณหาเป็นปัจจัยจึงมีอุปาทาน

เพราะอุปาทานเป็นปัจจัยจึงมีภพ

เพราะภพเป็นปัจจัยจึงมีชาติ

เพราะชาติเป็นปัจจัยจึงมีชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัสและอุปายาส ความเกิดขึ้นแห่งกอง
ทุกข์มวลนี้ ย่อมมีด้วยประการอย่างนี้

ก็เพราะวิชานั้นแหละดับ โดยไม่มีส่วนเหลือ สังขารจึงดับ

เพราะสังขารดับวิญญาณจึงดับ

เพราะวิญญาณดับนามรูปจึงดับ

เพราะนามรูปดับสฬายตนะจึงดับ

เพราะสฬายตนะดับผัสสะจึงดับ

เพราะผัสสะดับเวทนาจึงดับ

เพราะเวทนาดับตัณหาจึงดับ

เพราะตัณหาดับอุปาทานจึงดับ

เพราะอุปาทานดับภพจึงดับ

เพราะภพดับชาติจึงดับ

เพราะชาติดับ ชรา มรณะ โสกะปริเทวะทุกข์โทมนัสและอุปายาสจึงดับ

ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งหมดย่อมมีด้วยประการอย่างนี้

ที่มา : <http://dpadipa.org/>